

4279

11/6/04

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
CULTUUR, JEUGD EN AMBTENARENZAKEN,**

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001 en 21 november 2003;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 10 juni 2003 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse regering van 29 augustus 2003, 24 oktober 2003 en 18 februari 2004;

Gelet op het ministerieel besluit van 02 oktober 2003 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 04 maart 2004,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001 en 21 november 2003:

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Militair Hospitaal, gelegen te Antwerpen, Marialei 53 volgens de afbakening op bijgevoegd plan en inkompoort Lange Leemstraat :
bekend ten kadaster:

Antwerpen, 6e afdeling, sectie F, perceelnummers 1307A7DEEL, 1307C6DEEL, 1307D5, 1307F5, 1307G5, 1307M6.

Wegens de historische waarde:

- als monument:

Stanislascollege, gelegen te Antwerpen (Berchem), Frederik de Merodestraat 34 :
bekend ten kadaster:

Antwerpen, 23e afdeling, sectie B, perceelnummers 528HDEEL.

Wegens de artistieke en historische waarde:

- als monument:

Sint-Jan-Berchmanscollege, gelegen te Antwerpen, Jodenstraat 11 :
bekend ten kadaster:

Antwerpen, 3e afdeling, sectie C, perceelnummer 1310PDEEL.

Wegens de historische waarde:

- als stadsgezicht:

Scholencomplex Frederik de Merodestraat, gelegen te Antwerpen (Berchem), Frederik de
Merodestraat 34;

bekend ten kadaster:

Antwerpen, 23e afdeling, sectie B, perceelnummers 528H, 532C.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het uitzonderlijke karakter van volgende intrinsieke waarde gemotiveerd:

Historische waarde en meer bepaald architectuurhistorische waarde:

Militair hospitaal:

Ensemble van de gaafst bewaarde en meest representatieve gebouwen van de voormalige **Hoofdapotheek**, het **Militair Hospitaal** en het daaraan verbonden **Augustinessenklooster**, opgetrokken tussen 1899 en 1910 en van het voormalige **Constructie-arsenaal**, gebouwd tussen 1898 en 1907. Hoofdapotheek, Militair Hospitaal, klooster en Arsenaal zijn drie duidelijk te onderscheiden entiteiten, ingeschreven binnen de contouren van het vroegere Fortje IV, aangelegd in 1851 als onderdeel van een grootschalige fortificatie rond Antwerpen dat reeds in 1859 met de beslissing om de Brialmontvesting aan te leggen in onbruik raakte. Onder het Militair Hospitaal zijn begrepen: het administratief hoofdgebouw, dat via de hoofdcorridor (de "promenade d'hiver") verbonden is met de onderling corresponderende paviljoenen en de dienstgebouwen ten oosten die de scheiding vormen met het arsenaal. Deze gebouwen vormen samen met de open ruimten en typerende straten- en pleinaanleg een **structureel geheel** en staan in een ruimtelijke en een historisch functionele relatie tot elkaar. De hoofdapotheek, het klooster en de vrij gaaf bewaarde delen van het Militair Hospitaal vormen een stedenbouwkundig waardevol en op zichzelf staand en afgesloten geheel, volledig ingebed in de stedelijke context van de 19de-eeuwse rand.

Het **Militair Hospitaal** vormt typologisch een bijzonder intact en representatief voorbeeld van het paviljoentype met corridorsysteem, een typologie ontwikkeld op het einde van de 18de eeuw in Engeland, doch veralgemeend in de tweede helft van de 19de eeuw. Inplanting, opbouw, indeling en technische infrastructuur van het gebouwencomplex vertalen de toenmalige inzichten en ideeën met betrekking tot hygiëne, infecties, ventilatie en brandveiligheid. Hiervan getuigt in het bijzonder ook de interieurcompartimentering en het concept van de paviljoenen met kenmerkend buitenterras.

Het geheel van gebouwen is gegroepeerd rond een monumentaal uitgewerkte kapel die een beeldbepalend en structurerend element vormt binnen de gehele aanleg van de hospitaalsite. De verwarmingcentrale vormt het technische hart van het ziekenhuiscomplex en geeft tevens

toegang tot het ondergrondse gangennetwerk dat de verschillende bouwdelen met elkaar verbindt.

Het dienstgebouw ten oosten sluit het Militair Hospitaal af met het het vroegere Constructie-arsenaal en vormt een uitdrukkelijke en betekenisvolle fysieke scheiding tussen twee weinig met elkaar verzoenbare functies. Dit merkwaardige concept grijpt terug naar de Napoleontische marine-arsenalen.

Onlosmakelijk verbonden met het Militair Hospitaal is het **klooster** van de hospitaalzusters Augustinessen, afkomstig van het Parijse Hôtel-Dieu, sinds 1835 in Antwerpen gevestigd en sinds 1912 in het Militair Hospitaal. Deze congregatie stelde zich voornamelijk ten dienste van kriegsziekenhuizen.

Het afgebakende geheel vormt een representatieve en gaaf bewaarde materiële getuige van de organisatie en werking van een militair hospitaal op het einde van de 19de en het begin van de 20ste eeuw.

De hoofdapotheek, het hoofdgebouw en de kapel van het Militair Hospitaal, alsook het **poortgebouw** van het **Arsenaal** als gaaf bewaarde, imposante en beeldbepalende architectuur in eclectische stijl, geïnspireerd op de Vlaamse renaissance en barok, typerend voor de bouwperiode en voor de toenmalige architectuurpraktijk van de Genie.

Aansluitend hierop, resulteren het materiaalgebruik en de geveldetailering van het dienstgebouw en de paviljoenen met verbindingsgangen in een evenwichtige architecturale stilistische eenheid, waarin functionaliteit is gekoppeld aan esthetiek. Bijzonder fraai en tevens kenmerkend voor de bouwperiode zijn de elegant uitgewerkte balkons met koepels in glas en ijzer aansluitend op de ziekenzalen.

Het **klooster** vormt een eerder bescheiden en traditioneel opgevatte gebouwencomplex rond een binnenkoer met Lourdesgrot. De kloosterkapel met een binneninrichting in een sobere classicistische stijl is sterk geïnspireerd op de gesloopte kapel van het vroegere Augustinessenklooster aan de Prinsstraat en bezit een aantal fraaie en intact bewaarde gebrandschilderde glasramen.

Historische waarde :

Stanislascollege en Instituut Heilige Familie

- als monument

Scholencomplex opgericht in de periode 1903-1905 met latere uitbreidingen naar ontwerp van architect De Vroey. De oprichting van deze school is het gevolg van de 19de eeuwse uitbreidingen van de stad als gevolg van het opgeven van de militaire erfdienstbaarheden.

Merkwaardige feestzaal met gebruik van metalen spanten en andere elementen als in navolging van het gebruik van metaal in de Art Nouveau-architectuur.

Merkwaardige kapellen met een classiciserend interieur.

Zeldzaam gebruik van een metalen opbouw in de achtergevel van de gebouwen aan de Sint-Hubertusstraat.

- als stadsgezicht

Het geheel van het schoolcomplex heeft, bijkomend op de reeds aangehaalde historische waarde een beeldbepalende en schaalbepalende invloed op de omgevende bebouwing. Materiaalgebruik en gevelindeling zijn hierbij bepalend en maatgevend.

Sint-Jan Berchmanscollege

- Historische waarde :

Schoolgebouw opgericht tussen de Meir en de Jodenstraat in 1890-1891 naar ontwerp van E. Leclef.

De oprichting was het rechtstreekse gevolg van de uitkomst van de schoolstrijd in 1884. Door de bouw van de school op deze plaats wilden de katholieken zich afzetten tegen het tot dan overwegend liberale bestuur van Antwerpen.

- Artistieke waarde

Gebouwen opgericht in een triomfalistische neogotiek waarbij bijzondere aandacht ging naar de kapel. Het verhaal van de glasramen uit het atelier Stalins - Janssens belicht de kerkgeschiedenis en moest aansporen tot de christelijke morele waarden.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

- A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 11-06-2004

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN